

รายงานการศึกษาวิชาการด้านวนศาสตร์ชุมชน

เรื่อง

กำลังผลิตพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน

ภายใต้โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548

ท้องที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดบุรีรัมย์

นายสมถวิล ลีตามโนธรรม

นักวิชาการป่าไม้ 7ว

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 7 (นครราชสีมา)

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

พ.ศ. 2549

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กำลังผลิตพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน ภายใต้โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ตามแนวพระราชดำริ เสด็จพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหลากหลายของพืชพรรณ และกำลังผลิตในเชิงเศรษฐกิจของพืชอาหารในพื้นที่ป่าชุมชน เป็นรายชุมชน จำนวน 63 ชุมชน ในท้องที่ความรับผิดชอบของศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 7 (นครราชสีมา) ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดบุรีรัมย์ วิธีการศึกษาได้ดำเนินการตรวจเอกสารจากสรุปผลการดำเนินงานด้านป่าชุมชน ประจำปี 2548 ของกรมป่าไม้ ทำการเก็บข้อมูลพืชอาหารจากผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้รู้ หมอยาประจำหมู่บ้าน และผู้ที่พึงพิงป่า โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม และสำรวจข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน จากการสังเกต และจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

จากการศึกษาพบว่า ป่าชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ ๔ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ท้องที่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นป่าชุมชนแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าเต็งรัง ที่มีไม้เด่น ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง มะกอกเกลื่อน มะค่าแต้ และ มะขามป้อม เป็นต้น และมีไม้พื้นล่าง ได้แก่ สาบเสือ และ หญ้าเพ็ก เป็นต้น

ในด้านพืชอาหารที่ชุมชนนำมาบริโภคและจำหน่าย ประเภทเห็ด จำนวน 53 ชนิด ได้แก่ เห็ดระโงก เห็ดน้ำหมาก เห็ดไค เห็ดโคน เป็นต้น ประเภทพืชผักผลไม้ป่า จำนวน 124 ชนิด ได้แก่ สะเดา มะขามป้อม กระจับปี่ ติ้ว ผักอินูน กระเจียว เล็บเหยี่ยว ตะขบป่า และ จี่เหล็ก เป็นต้น ประเภทสมุนไพร จำนวน 149 ชนิด ได้แก่ พังคิ มะขามป้อม โด่ไม่รู้ล้ม หอนตายหายาก ส่องฟ้า และ สาบเสือ เป็นต้น แมลง และสัตว์ขนาดเล็ก จำนวน 72 ชนิด ได้แก่ ไข่มดแดง แมงอินูน แะ กิ้งก่า งูเห่า อิ้งอ่าง นกคุ้ม กระแต พังพอน นกกระปูด ตั๊กแตน และ กบ เป็นต้น

การนำพืชอาหารจากป่าชุมชนมาจำหน่ายสามารถจำแนกได้ดังนี้ เห็ด มีผลผลิตประมาณ 142,465 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 12,366,550 บาท พืชผักผลไม้ป่า มีผลผลิตประมาณ 177,161 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 2,613,921 บาท สมุนไพร ผลผลิตประมาณ 120 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 10,800 บาท แมลงและสัตว์ขนาดเล็ก ผลผลิตประมาณ 33,252 กิโลกรัม มูลค่าประมาณ 3,948,335 บาท